

Ορισμοί για τον κινηματογράφο και τον σκηνοθέτη

Διαβάστε προσεκτικά τα παρακάτω αποσπάσματα που μας δίνουν ορισμούς για την τέχνη του κινηματογράφου και για τον σκηνοθέτη.

Ορισμοί

(1)

Αξίζει, λοιπόν, να προσέξουμε πέρα από την ιστορία που αφηγείται ένα κινηματογραφικό έργο, πόσο σημαντικό είναι το προσωπικό ύφος του σκηνοθέτη-αφηγητή. Δηλαδή με ποιο τρόπο τα πλάνα του σκηνοθέτη κατευθύνουν κάθε στιγμή την προσοχή του θεατή στη δράση. Ο κάθε μεγάλος σκηνοθέτης είναι ένας συναρπαστικός αφηγητής: διαλέγει τις ιστορίες που του αρέσουν και βρίσκει τρόπους να μας μαγεύει με τον προσωπικό του τρόπο αφήγησης. Ας μην ξεχνάμε πως ο κινηματογράφος είναι η τέχνη της αφήγησης με εικόνες και ήχους.

Πάμε σινεμά; Πρόγραμμα γνωριμίας με την τέχνη του κινηματογράφου.

Η κινηματογραφική αφήγηση. Μια εξιστόρηση με εικόνες και ήχους

(2)

Το τι είναι κινηματογράφος, είναι μια ερώτηση που προκάλεσε πολλές διαμάχες ανάμεσα στους θεωρητικούς, από τότε που εμφανίστηκε ως τις μέρες μας. Ένας τελειωτικός ορισμός είναι αδύνατος, γιατί θα πέσει σε μια μεταφυσική αντίληψη, δοσμένη «μια για πάντα».

Ένας όμως ορισμός «όχι μεταφυσικός» είναι εφικτός, όταν προσδιορίζεται:

α) από μια κρίση ιστορική, δηλαδή εξετάζει το αντικείμενό του ανάλογα με την εποχή του, τη σημασία δηλ. του κινηματογράφου που κάθε φορά αποκτά αυτός μέσα από τους σταθμούς από τους οποίους πέρασε, ώσπου να χαρακτηριστεί σαν «τέχνη»,

β) από μια κρίση θεωρητική, που σημαίνει ταυτόχρονα και μια έρευνα του ζητήματος, όπως παρουσιάζεται σήμερα, μέσα από τις ποικίλες εκδοχές του. Μπορούμε έτσι να βασιστούμε για την ώρα σ' έναν ορισμό, αρκεί να έχουμε υπ' όψη μας ότι δεν θάναί κάτι το αναλλοίωτο και το απολιθωμένο.

Κινηματογράφος είναι η οπτικοακουστική εκείνη τέχνη (εκφράζεται δηλ. με την εικόνα, με το λόγο, τη μουσική και τους θορύβους) που εκδηλώνεται διά μέσου της ειδικής διαδικασίας που λέγεται μοντάζ.

Φυσικά ο ορισμός αυτός είναι δεκτός μόνο με την προϋπόθεση ότι θα γίνει αποδεκτή η έννοια του μοντάζ σαν διαδικασία αναγκαία για τον κινηματογράφο, αντίληψη αυτή η τελευταία που αμφισβητήθηκε από ορισμένους «πρωτοποριακούς» που απορρίπτουν την έννοια του μοντάζ.

Γιώργος Διζικιρίκης,

Λεξικό αισθητικών και τεχνικών όρων του κινηματογράφου

(3)

Σκηνοθέτης κινηματογράφου (διευθυντής στην αγγλική ορολογία, δημιουργός στη γαλλική) είναι ο άνθρωπος που, κατά αντιστοιχία του μαέστρου μιας ορχήστρας, σκοπό έχει να εναρμονίσει - αναδεικνύοντας τη δική του προσωπικότητα - όλα τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου, που στο καθένα αντιστοιχεί ένας ειδικός καλλιτέχνης: το μέγεθος των πλάνων, τις κινήσεις και τις θέσεις της μηχανής (ντεκουπάζ), τον φωτισμό, το μοντάζ, την υποκριτική, τη σκηνογραφία, την ενδυματολογία, τη μουσική, τους ήχους, έχοντας ως βάση το σενάριο.

Η ικανότητα του σκηνοθέτη να κατευθύνει, δίνοντας τις κατάλληλες οδηγίες στον καθένα χωριστά - χωρίς να του διαφεύγει το συνολικό αποτέλεσμα - ώστε να αποσπάσει από τον καθένα το μέγιστο των καλλιτεχνικών του δυνατοτήτων, ορίζει και την επιτυχία ή όχι του τελικού αποτελέσματος.

Σκηνοθέτης-ορισμός, από την [ιστοσελίδα της Σχολής Σταυράκου](#)

Ασκήσεις

1. Εργαστείτε σε ομάδες. Να συγκρίνετε τους ορισμούς για τον **ΟΡΙΣΜΟΣ** κινηματογράφου που δίνονται στα απόσπασμα (1) και (2). Σε κάθε ορισμό να εντοπίσετε: το γένος, δηλαδή την ευρύτερη έννοια στην οποία εντάσσεται η οριστέα έννοια, και την ειδοποιό διαφορά, δηλαδή τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που τη διαφοροποιούν από άλλες έννοιες, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Β΄ λυκείου, σ. 226](#).
  - Να συγκρίνετε τους ορισμούς για την έννοια του σκηνοθέτη στο απόσπασμα (1) και στο απόσπασμα (3). Ποια κοινά σημεία και ποιες διαφορές εντοπίζετε;
  - Ποιον από τους τρεις ορισμούς θεωρείτε σαφέστερο και πληρέστερο; Γιατί;
2. Να σχολιάσετε τον αφορισμό του σκηνοθέτη Στέφαν Γιαρλ: «Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο, αλλά ο σκηνοθέτης μπορεί να τον ξαναφτιάξει».
3. Εργαστείτε σε ομάδες. Να επιλέξετε κάποια από τις άλλες «καλές» τέχνες και να επιχειρήσετε να δώσετε έναν ορισμό. Μπορείτε να ασχοληθείτε, επίσης, με τον ορισμό της τέχνης της φωτογραφίας, των κόμικς και της γελοιογραφίας.
4. Αν ασχολείστε με κάποια τέχνη, δοκιμάστε να δώσετε έναν καθαρά υποκειμενικό ορισμό, με βάση τα προσωπικά σας βιώματα, π.χ. για μένα ζωγραφική σημαίνει ...